

RAPPORT A05-411-I

Verkennd archeologisch onderzoek Osdorperweg 830, 840 en 846 te Amsterdam

Inventariserend veldonderzoek met boringen

Opdrachtgever: Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Directie Noord-Holland
Postbus 3119
2001 DC Haarlem

COLOFON

Rapport A05-411-I
Verkennd archeologisch onderzoek 830, 840 en 846 te Amsterdam
Inventariserend veldonderzoek met boringen
Conceptversie 25 oktober 2005
Definitieve versie 30 november 2005

Auteur: drs. W.P. Bienen-Moolenaar en drs. M.W.A. de Koning
Uitvoerder(s): drs. R.F. Engelse
Bureauonderzoek: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Digitale uitwerking tekeningen: ing. R.H. Nijdam
Redactie: ing. A.J. Vermeulen
Archeologische interpretatie: drs. M.W.A. de Koning
Verwachtingsmodel: drs. M.W.A. de Koning
Autorisatie:

drs. M.W.A. de Koning
senior-archeoloog ArcheoMedia BV
e-mail: koning@arnicon.nl

©ArcheoMedia BV, archeologisch onderzoeks- en adviesbureau, 2005, Capelle aan den IJssel

ISBN: 90-5970-264-6

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 2.2) van het College voor de Archeologische Kwaliteit. Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden en steentijd-vindplaatsen, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen. Indien andere methoden, zoals geofysisch onderzoek of het graven van proefsleuven, betere resultaten leveren, kan tot de uitvoering daarvan in overleg besloten worden. In dat geval zal een aanvullende offerte worden uitgebracht. ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.

Certificering

ArcheoMedia BV heeft sinds 1994 een veiligheidsbeheerssysteem dat voldoet aan de eisen van de VCA. Sinds 1996 voldoet het kwaliteitssysteem van ArcheoMedia BV aan de eisen van de NEN-EN-ISO 9001. Sinds 2003 voldoet het kwaliteitssysteem aan de eisen van de NEN-EN-ISO 9001:2000.

ArcheoMedia BV is door het College voor de Archeologische Kwaliteit en de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek geschikt bevonden voor het verrichten van vergunningsgebonden opgravingswerkzaamheden. Indien de noodzaak voor archeologische vervolgonderzoeken door het bevoegd gezag aanwezig geacht wordt, zijn wij in staat deze voor u uit te voeren.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	1
1 INLEIDING	3
1.1 Aanleiding tot het onderzoek	3
1.2 Beleidskader	3
1.3 Onderzoekskader	4
1.4 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie	4
2 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	5
3 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	6
3.1 Doel van het onderzoek	6
3.2 Onderzoeksopzet	6
3.2.1 Oppervlaktekartering	6
3.2.2 Karterend booronderzoek	7
3.3 Resultaten	8
3.3.1 Bodemopbouw	8
3.3.2 Archeologie	8
3.3.3 Verstoringen	9
3.3.4 Waardering	9
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	11
4.1 Conclusies	11
4.2 Aanbevelingen	11
GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR	12
BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN	13
OVERZICHT VAN GEOLOGISCHE EN ARCHEOLOGISCHE PERIODEN	14
BIJLAGEN	
1 Boorstaten	

SAMENVATTING

Naar aanleiding van de geplande aanleg van drie pijlers voor de Westrandweg die de A10-west ten zuiden van de Coentunnel moet verbinden met het knooppunt Raasdorp (A5/A9) heeft ArcheoMedia BV, in opdracht van Rijkswaterstaat directie Noord-Holland, een inventariserend veldonderzoek, in de vorm van een karterend booronderzoek, verricht aan de Osdorperweg 830, 840 en 846 te Amsterdam. Het bureauonderzoek was reeds uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat:

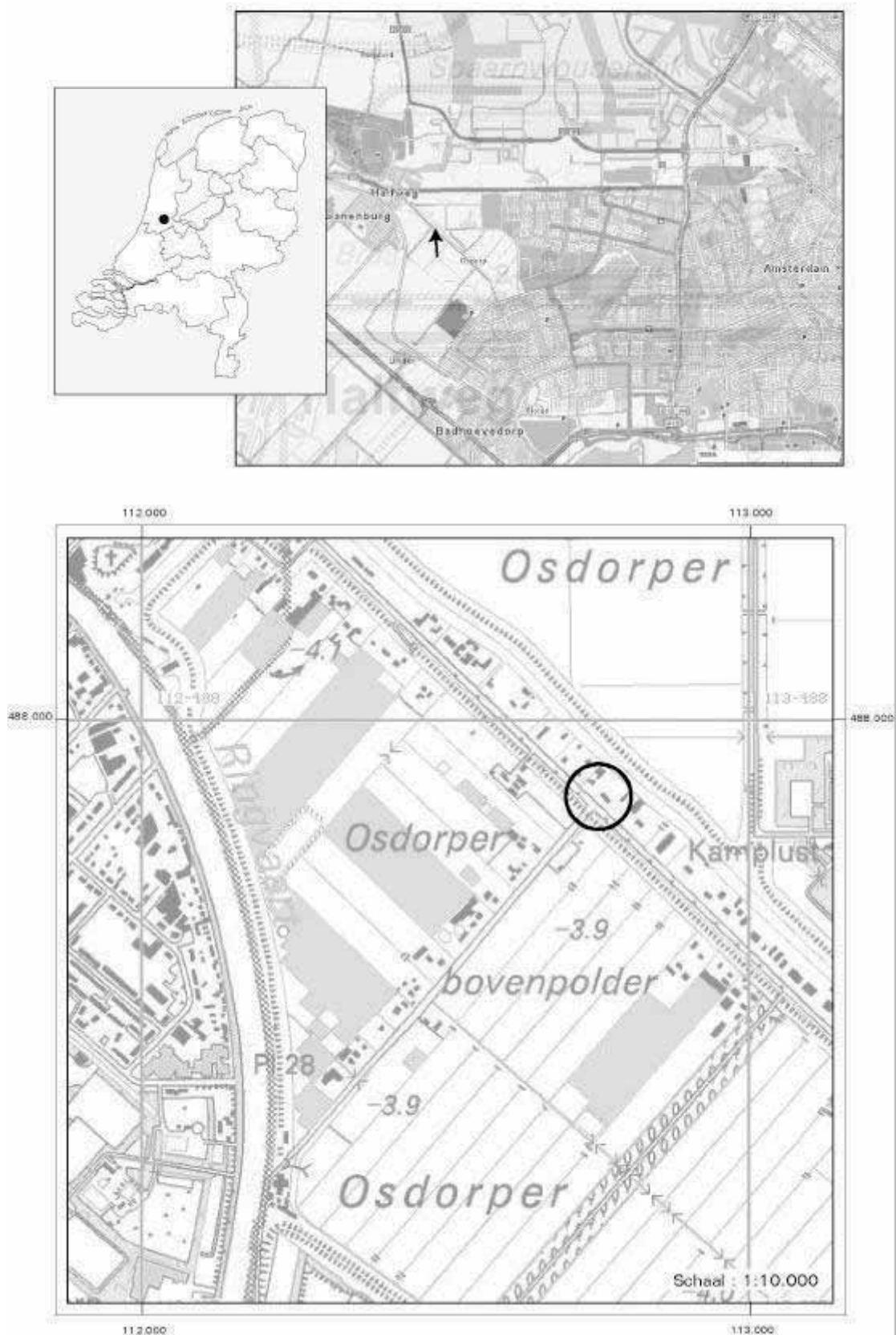
- de onderzoekslocatie is gelegen op een veenrestvlakte. Dit is een gebied waar het onderste deel van het veenpakket intact is gebleven;
- de Osdorperweg is gelegen langs een voormalige ontginningsas/weg, van waaruit het veengebied vanaf circa de 11^e eeuw werd ontgonnen;
- het gedeelte van de Osdorperweg dat binnen het onderzoeksgebied valt, tot het oudste deel van de weg/ontginningsas behoort;
- de onderzoekslocatie momenteel in gebruik is als talud van een dijk (pijler 1), bedrijfsterrein met autohandelaren (pijler 2) en voormalige woonhuizen met begroeiing (pijler 3);
- voor de onderzoekslocatie een hoge archeologische verwachting geldt voor resten vanaf de 11^e eeuw.

Op basis van het inventariserend veldonderzoek wordt geconcludeerd dat:

- de bodem op de onderzoekslocatie bestaat uit de toplaag (ophogingsmateriaal) op veen op klei. De onderkant van het veen en de onderliggende bodemlagen zijn intact. Ter plaatse van pijler 1 is er sprake van een intacte bodemopbouw. Hier is een fragmentje aardewerk gevonden, dat wordt gedateerd in de 15^e-18^e eeuw. De bodem ter plaatse van pijler 2 en 3 is verstoord.

Op grond van de onderzoeksresultaten wordt geconcludeerd dat in eerste instantie ter plaatse van pijler 1 vijf waarderende boringen uitgevoerd dienen te worden om te bepalen of er sprake is van een archeologische vindplaats. Het waarderend booronderzoek zal bestaan uit het plaatsen van extra boringen om de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden nader vast te stellen. Door middel van een proefsleufonderzoek kan de waarde van de archeologische resten definitief vastgesteld worden. Voor de opzet van het vervolgonderzoek dient advies ingewonnen te worden bij de ROB en de gemeentelijk archeoloog van Amsterdam.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek en de archeologische vragen die het onderzoeksgebied betreffen, zijn de gemeentelijk archeoloog van Amsterdam en de ROB in samenwerking met Rijkswaterstaat van mening dat vervolgonderzoek niet nodig is.

Afbeelding 1: regionale overzichtskaart Osdorperweg 830, 840 en 846 te Amsterdam.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In de periode september-oktober 2005 heeft ArcheoMedia BV, in opdracht van Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland, een inventariserend veldonderzoek verricht aan de Osdorperweg 830, 840 en 846 te Amsterdam. Voorafgaand aan het veldwerk is een uitgebreid bureauonderzoek verricht over het tracé van de gehele toekomstige Westrandweg door RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. (oktober 2004). Het veldwerk is uitgevoerd op 12 en 13 september 2005. Het archeologische onderzoek is gecombineerd uitgevoerd met milieukundig bodemonderzoek (Arnicon-rapport C05-411-N).

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van een te nemen tracébesluit over de aanleg van de Westrandweg door het Rijk. De Westrandweg moet de A10-west ten zuiden van de Coentunnel verbinden met het knooppunt Raasdorp (A5/A9). De aanleiding tot het veldonderzoek is de aanbeveling uit het bureauonderzoek. De Westrandweg zal op de onderzoekslocatie, een archeologisch interessante plaats, uit een kunstwerk bestaan. Dit kunstwerk zal op drie pijlers worden geplaatst. Het onderzoek voldoet aan de normen en richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) van het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK). In het rapport zijn diverse teksten uit de KNA overgenomen om de gevolgde methode en de genomen beslissingen te verduidelijken.

1.2 Beleidskader

Op basis van het Verdrag van Malta (Valletta) is besloten, dat archeologisch onderzoek een onderdeel vormt van bestemmingsplanvoorbereidingen en/of uit te voeren projecten waarbij ingrepen in de bodem plaatsvinden. Door archeologie tijdig in de planvorming te betrekken, kunnen de archeologische waarden hierin eventueel worden ingepast. Het uitgangspunt ten aanzien van de aanwezige archeologische waarden in de planvorming is volgens rijks- en provinciaal beleid, behoud *in situ*.¹ Pas na de uitvoering van archeologisch vooronderzoek is het mogelijk een integrale afweging te maken, waarbij de nieuw verkregen archeologische gegevens betrokken dienen te worden.

De adviseurs van het bevoegd gezag, de gemeentelijk archeoloog van Amsterdam, dhr. dr. J. Gawronski en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, hebben de resultaten van het onderzoek getoetst en beoordeeld. Op basis van de resultaten van het booronderzoek en de archeologische vragen die het onderzoeksgebied betreffen, hebben de adviseurs van het bevoegd gezag besloten de aanbeveling in dit rapport niet te volgen of te delen zodat een vervolgonderzoek niet nodig is. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende verstoring van het bodemarchief met de daarin opgeslagen archeologische resten en waarden. De op- en aanmerkingen van de adviseurs van het bevoegd gezag en de opdrachtgever zijn verwerkt in deze definitieve rapportage.

¹ Zie: Begrippen en afkortingen.

1.3 Onderzoekskader

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Osdorperweg, aan de zuidwestkant van Amsterdam. Men is voornemens hier 3 pijlers te realiseren voor de Westrandweg. Momenteel is niet bekend wat de precieze locatie van de pijlers is. Voor elke pijler is een gebied vastgelegd van 150 m² (5x30 m) waarbinnen de pijler zal worden geplaatst. Het oppervlak zal worden afgegraven tot 1,5 m -mv en de palen zullen tot 20 à 30 meter diep worden geslagen (zie afbeelding 1a t/m 1d). Het booronderzoek vond plaats binnen deze, grotere, contouren. Momenteel is de onderzoekslocatie in gebruik als talud van een dijk, gelegen tussen de ringdijk en de Osdorperweg (pijler 1), een bedrijfsterrein met autohandelaren (pijler 2) en voormalige woonhuizen met begroeiing, gelegen tegen de dijk (pijler 3).

1.4 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

Soort onderzoek:	karterend booronderzoek
Provincie:	Noord-Holland
Gemeente:	Amsterdam
Plaats:	Amsterdam
Locatienaam:	Osdorperweg 830, 840 en 846
RD-coördinaten pijler 1 (centrum):	x = 112.771, y = 487.809
RD-coördinaten pijler 2 (centrum):	x = 112.782, y = 487.852
RD-coördinaten pijler 1 (centrum):	x = 112.793, y = 487.899
Oppervlakte onderzoekslocatie:	3 x 300 m ²
ROB-onderzoeksmeldingsnummer:	CIS-code 13398
Vondstmeldingsnummer Archis:	400652
Complextype:	mogelijke nederzetting
Datering:	LMEB –NT (15 ^e –18 ^e eeuw)
Bevoegd gezag:	Minister van Verkeer en Waterstaat
Adviseur:	Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek mw. drs. E. Romeijn Beleidsmedewerker Planvorming en Ruimtelijke Ordering, regio West Postbus 1600 3800 BP Amersfoort Gemeente Amsterdam Bureau monumenten en archeologie Afdeling archeologie dhr. dr. J. Gawronski gemeentelijk archeoloog van Amsterdam Noordermarkt 45 1015 NA Amsterdam e-mail: j.gawronski@dab.amsterdam.nl

2 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

In 2004 heeft RAAP onderzoek verricht in het tracé van de geplande Westrandweg. De onderzoekslocatie Osdorperweg te Amsterdam maakt deel uit van het tracé van de Westrandweg. RAAP heeft het gebied van de weg met 500 m aan weerszijden vanuit het hart van het wegtracé bestudeerd. Het onderzoek bestond uit een uitgebreid bureauonderzoek met als doel het opstellen van een archeologische verwachtingskaart en een cultuurhistorische inventarisatie en waardering. Tevens is bestudeerd wat de effecten zijn van de geplande werkzaamheden op de aanwezige waarden en is advies uitgebracht hoe deze waarden het beste betrokken kunnen worden in de planvorming. De gegevens in dit hoofdstuk zijn overgenomen uit het RAAP-rapport.²

Op de geomorfologische kaart is te zien dat de onderzoekslocatie is gelegen op een veenrestvlakte, een gebied waar het onderste deel van het veenpakket intact is gebleven. De Osdorperweg dateert van circa de 11^e eeuw, toen het plaatselijke veengebied werd ontgonnen. De weg is gelegen langs de voormalige ontginningsas. De strokenverkaveling, die loodrecht staat op de de ontginningsas, is herkenbaar in de Osdorper Bovenpolder. Deze polder is ontgonnen in de late Middeleeuwen. Aan het einde van de 19^e eeuw werd hier met turfwinning begonnen. Door de vervening klonk het gebied in en kwam het onder water te staan. Vervolgens werd de polder in 1920 drooggelegd. De verkaveling van de droogmakerij heeft dezelfde oriëntatie als de strookverkaveling van de middeleeuwse veenontginningen. Het gedeelte van de Osdorperweg dat binnen het onderzoeksgebied valt, behoort tot het oudste deel van de weg, dat was georiënteerd op de kerk van het oude dorp Sloten. Het dorp Sloten is later meer naar het zuiden verplaatst. Het wegtracé ten zuiden van het studiegebied is toen naar dit nieuwe dorp verplaatst, waardoor een knik in de Osdorperweg is ontstaan. Door latere stadsuitbreiding van Amsterdam is de samenhang met de nederzetting Osdorp deels verdwenen.³

Bij onderzoek naar het laatmiddeleeuwse cultuurlandschap in de omgeving van de onderzoekslocatie, in de Assendelver Polder ten westen van Zaandam, is een groot aantal middeleeuwse huisplaatsen onderzocht. Ook in Broek in Waterland ten noorden van Amsterdam is onderzoek gedaan naar de laatmiddeleeuwse bewoning. Hierbij zijn veel huisterpjes aangetroffen. Ook is hier informatie ingewonnen over het laatmiddeleeuwse landgebruik, de bewoning en de huizenbouw. Door de archeologische dienst van de gemeente Amsterdam wordt al 30 jaar archeologisch onderzoek uitgevoerd in de gemeente, dat zeer veel gegevens heeft opgeleverd over de oudste ontwikkelingen in Amsterdam en de omliggende nederzettingen.

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland geeft voor de Osdorperweg een zeer hoge waarde. Er geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de late Middeleeuwen t/m de Nieuwe tijd. Naar verwachting bevinden zich onder of langs de weg archeologische resten uit de periode van de eerste ontginningen (vanaf de 11e eeuw).⁴

RAAP concludeert dat het effect van een ruimtelijke ingreep ter plaatse van de kruising van het tracé van de Westrandweg met de Osdorperweg negatief zal zijn voor de historisch-geografische waarde van de Osdorperweg.⁵ Voor deze locatie heeft RAAP geadviseerd om inventariserend veldonderzoek uit te voeren.

² D. Bekius e.a., *Studiegebied Westrandweg (WRW). Gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer. Advies archeologie, historische geografie en architectuurgeschiedenis* (RAAP-rapport 1083).

³ Ibidem, p. 29, 31 en 53.

⁴ Ibidem, p.43.

⁵ Ibidem, p. 41.

3 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staat hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlaktekarteringen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten. Het resultaat is een rapport met een waardering en een (selectie-)advies aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden.

3.2 Onderzoeksopzet

In dit geval is gekozen voor een inventariserend veldonderzoek door middel van een oppervlaktekartering en een karterend booronderzoek. Ter plaatse zal vooral gelet worden op mogelijk bewaard gebleven bodem- en bewoningslagen vanaf de eerste ontginningen in de 11^e eeuw en in welke conditie deze zich bevinden. Een inventariserend veldonderzoek dient zodanig uitgevoerd te worden dat een archeologische beoordeling gegeven kan worden ten aanzien van het (toekomstig) gebruik van de locatie. Indien het onderzoek onvoldoende informatie oplevert kan besloten worden tot het doen van vervolgonderzoek.

Per geplande pijler worden 3 boringen gezet om de aan- of afwezigheid van archeologische waarden te kunnen bepalen.

3.2.1 *Oppervlaktekartering*

Voorafgaand aan het uitvoeren van boringen wordt normaal gesproken een terreinverkenning uitgevoerd. Binnen de bebouwde kom levert terreinverkenning door de aanwezige ophogingen en bebouwing echter vaak niets op. Dit geldt ook voor de onderzoekslocatie. De locatie bestond gedeeltelijk uit een terrein met struikjes waar de eerdere bebouwing gesloopt was (pijler 3), gedeeltelijk uit een bedrijfsterrein met autohandelaren (pijler 2) en gedeeltelijk uit een met gras begroeide dijk (pijler 1). Het bedrijfsterrein was verhard met verschillende materialen (grind, repac, beton, tegels).

3.2.2 Karterend booronderzoek

Boringen worden uitgevoerd volgens een regelmatig verspringend patroon. De onderlinge afstand tussen de boringen is afhankelijk van de situatie, de gewenste nauwkeurigheid en de te detecteren type(n) vindplaats. Van de boringen worden beschrijvingen gemaakt en de opgeboorde grond wordt geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Daarnaast wordt gelet op de aanwezigheid van fosfaten (uitgespoelde en neergeslagen organische resten) en cultuurlagen (donkergekleurde bodemlagen die vaak archeologische indicatoren bevatten). Op basis van de aldus verkregen gegevens kan een verspreidingskaart van de archeologische waarden in het gebied gemaakt worden. Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen.

Afbeelding 2a: uitzicht op toekomstige pijler 1 vanaf de Osdorperweg.

Afbeelding 2b: uitzicht op toekomstige pijler 1 richting het oosten.

Afbeelding 2c: uitzicht op toekomstige pijler 2 vanaf de Osdorperweg.

Afbeelding 2d: uitzicht op toekomstige pijler 3 richting de Osdorpervaart.

De onderzoekslocatie beslaat een gebied van 3 x 300 m². Het booronderzoek bestond uit het plaatsen van 9 boringen, 3 per toekomstige pijler (zie afbeelding 2a t/m d en afbeelding aan het einde van dit hoofdstuk). De locaties van de boringen zijn met meetlinten ingemeten. De onderzoekslocatie is gelegen op 2,4 m beneden N.A.P. De boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn geanalyseerd en beschreven conform de NEN 5104.

Boring 1 t/m 3 zijn uitgevoerd ter plaatse van pijler 1. Boring 4 t/m 6 zijn uitgevoerd ter plaatse van pijler 2. Boring 7 t/m 9 zijn uitgevoerd ter plaatse van pijler 3. Op de plaats van pijler 1 en 3 zijn 2 boringen gezet tot een diepte van 3,0 m –mv en 1 diepe boring tot 4,0 m –mv. Op pijler 2 is 1 boring tot 3,0 m –mv gezet en 1 tot 4,0 m –mv. De derde boring (nummer 6) is meerdere malen gestuit op een diepte van 1,0 m –mv. Ook met het zwaarste materieel lukte het niet om deze boring door te zetten.

3.3 Resultaten

3.3.1 Bodemopbouw

De bodem op de onderzoekslocatie bestaat globaal uit de toplaag (bouwvoor: zand en grind) op een laag veen op siltige klei. In boringen 2, 3, 4, 7, 8 en 9 bevond zich een afdekkende kleilaag op het veen. In de boringen ter plaatse van pijler 2 en 3 lijkt de toplaag verrommeld te zijn. Ter plaatse van boring 2 en 3 is het veenpakket aanzienlijk dunner. Mogelijk heeft dit te maken met veenwinning of inklinking in verband met bewoning. Naarmate er dieper geboord is, werd de klei onder het veen zandiger. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie is gelegen op een veenrestvlakte waar de onderkant van het veen nog intact is. Inderdaad is in alle boringen, behalve de gestuite boring 6, veen aangetroffen. De dikte van de veenlaag ligt tussen 0,5 m (boring 2) en 2,2 m (boring 4). Ter plaatse van elke pijler is minimaal 1 monster genomen van de top van het veen (zie paragraaf 3.3.2). De top van het veen is waarschijnlijk niet overal intact, gezien de verschillen in dikte van de laag.

Uit een gesprek met omwonenden is gebleken dat de onderzoekslocatie in ieder geval vanaf de jaren '50 van de 20^e eeuw diverse malen is opgehoogd.

Voor de situering van de boringen wordt verwezen naar de afbeelding aan het eind van dit hoofdstuk.

3.3.2 Archeologie

Het booronderzoek heeft een beperkt aantal archeologische indicatoren opgeleverd. In totaal zijn 4 monsters genomen van de top van het veen (zie de onderstaande tabel).

Ter plaatse van pijler 1 zijn in monster 2 (boring 3 uit de top van het veen) een stukje houtskool en een fragmentje steengoed aangetroffen. Het is een zeer klein fragmentje dat moeilijk nader te dateren is. Waarschijnlijk dateert het uit de 15^e-18^e eeuw. Ter plaatse van pijler 2 (monster 3) zijn geen waardevolle archeologische indicatoren aangetroffen. Boring 6 is hier gestuit op puin. Ook ter plaatse van pijler 3 (monster 4) zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Vondsten-en Monsterlijst

Projectnaam: Amsterdam, Osdorperweg

Projectnummer: A05-411-I

monsternr.	boornr.	Diepte m -mv	beschrijving	datering
1	1	0,4-1,0	Geen archeologische indicatoren	Nvt
2	3	0,4-0,8	Houtskool (1 groot, 3 klein), baksteen, steengoed	15 ^e -18 ^e eeuw
3	4	1,5-1,8	Baksteen (1), cement (3), slakkenhuisjes (5), steenkool (2)	Nvt
4	8	0,3-0,9	Cement (2), steenkool (3), slak (3), grind (4)	Nvt

3.3.3 Verstoringen

Ter plaatse van pijler 1 is er sprake van een intacte bodemopbouw. De bodem ter plaatse van pijler 2 en 3 is verstoord. Boring 6 (pijler 2) is meerdere malen gestuit op recent puin. De locatie is in de loop van de tijd meerdere malen opgehoogd. Het onderste deel van de veenlaag en de onderliggende bodemlagen zijn intact.

3.3.4 Waardering

Het aardewerk dat is gevonden ter plaatse van pijler 1 is een aanwijzing dat zich hier archeologische resten in de bodem bevinden. Ook is hier een afdekkende kleilaag op het veen aanwezig. Mogelijk dateren deze resten van de eerste ontginningsperioden vanaf de 11e eeuw. Waarderend booronderzoek zou moeten uitwijzen of dit het geval is. Ter plaatse van pijler 2 is de bodem verstoord. Eén boring is hier gestuit op puin. Ook ter plaatse van pijler 3 is de bodem verstoord.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Conclusies

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de Osdorperweg, waaraan de onderzoekslocatie is gelegen, een voormalige ontginningsas is. De onderzoekslocatie is gelegen op een veenrestvlakte, waar het onderste deel van het veenpakket intact is gebleven. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland geeft voor de Osdorperweg een zeer hoge waarde. Er geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de late Middeleeuwen t/m de Nieuwe tijd. Naar verwachting bevinden zich onder of langs de weg archeologische resten uit de periode van de eerste ontginningen (vanaf de 11^e eeuw).

Uit het inventariserend veldonderzoek is gebleken dat de bodem op de onderzoekslocatie globaal bestaat uit de toplaag (ophogingsmateriaal) een afdekkende kleilaag op het veen, op veen op klei. De onderkant van het veen en de onderliggende bodemlagen zijn intact. Ter plaatse van pijler 1 is sprake van een intacte bodemopbouw. Hier is een fragmentje aardewerk gevonden, dat is gedateerd in de 15^e-18^e eeuw. De bodem ter plaatse van pijler 2 en 3 is verstoord.

4.2 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om in eerste instantie ter plaatse van pijler 1 vijf waarderende boringen uit te voeren om te bepalen of sprake is van een archeologische vindplaats. Door middel van een proefsleufonderzoek kan de waarde van de archeologische resten definitief vastgesteld worden. Voor de opzet van een eventueel vervolgonderzoek dient advies ingewonnen te worden bij de ROB en de gemeentelijk archeoloog van Amsterdam.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek en de archeologische vragen die het onderzoeksgebied betreffen, zijn de gemeentelijk archeoloog van Amsterdam en de ROB in samenwerking met Rijkswaterstaat van mening dat vervolgonderzoek niet nodig is.

GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR

Archeologische Monumentenkaart (AMK), 2005 geraadpleegd (ARCHIS/ARCHEologisch Informatie Systeem, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/ROB, Amersfoort).

Archeologische waarnemingen en vondstmeldingen, 2005 geraadpleegd (ARCHIS, ROB, Amersfoort).

Bekius, D. e.a. (RAAP Archeologisch Adviesbureau BV), 2004: *Studiegebied Westrandweg (WRW). Gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer. Advies archeologie, historische geografie en architectuurgeschiedenis*.

Bloemers, J.H.F. en T. van Dorp (red.), 1991: *Pre- & Protohistorie van de Lage Landen Houten*.

Bos, J.M., 1990: The bog area of North Holland after AD 1000: crises and opportunities, in: Besteman, J.C., J.M. Bos en H.A. Heidinga (red.), *Medieval Archaeology in the Netherlands*, Assen/Maastricht, 121-132.

Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), 2000: 2^e generatie (ARCHIS, ROB, Amersfoort).

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), 2001: versie 2.0, College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), Zoetermeer.

Topografische kaart van Nederland, z.j.: Noord-Holland, schaal 1:25.000, Topografische Dienst, Emmen/ Wolters-Noordhoff bv, Groningen (cd-rom).

Verschuur, E.M.C., 2005: *Nader bodemonderzoek ter plaatse van een locatie aan de Osdorperweg 830*, Capelle aan den IJssel (Arnicon rapport C05-411-N).

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

AMK	Archeologische MonumentenKaart. Een kaart waarop vastgestelde archeologische monumenten zijn vermeld.
Archeologische indicator/indicatie	Indicatief archeologisch materiaal, zoals houtskool, verbrande leem, aardewerk en bot, dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats (definitie KNA).
ARCHIS	Archeologisch InformatieSysteem. Een archeologische database van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) waarin alle onderzoeks- en vondstmeldingen in Nederland geregistreerd staan.
Bevoegd gezag	De overheid, die het selectiebesluit neemt, het Programma van Eisen laat opstellen en goedkeuring verleent aan een eventueel ontwerp (definitie KNA).
CHS	Cultuurhistorisch HoofdStructuur. Een verzameling van overzichtskaarten van archeologische, geologische, historische en landschappelijke waarden voor verscheidene regio's in Nederland.
Complex	Een uit meerdere met elkaar in ruimte, tijd en functioneel opzicht samenhangende structuren en/of individuele sporen (definitie KNA).
Cultuurlaag	Een licht tot sterk humeuze oude bewoningslaag of afvallaag, ontstaan door menselijke activiteit, met archeologische indicatoren.
CvAK	College voor de Archeologische Kwaliteit.
DGPS	Differential Global Positioning System. Meetapparatuur die via satellieten de exacte coördinaten van een locatie inneemt.
<i>Ex situ</i>	buiten de context van de vindplaats.
(Grond)spoor	een ruimtelijk duidelijk begrensbaar verschijnsel ontstaan door menselijke activiteit (bijvoorbeeld een paalkuil, lijksilhouet of muur) of natuurlijke oorsprong (bijvoorbeeld een boomval). Binnen een spoor kunnen verschillende, duidelijk te onderscheiden eenheden voorkomen (definitie KNA).
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Een op geologische structuren gebaseerde kaart van archeologische waarden.
<i>In situ</i>	ter plekke of binnen de context van de vindplaats.
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.
m -mv	meter onder het maaiveld.
m -NAP	meter onder Normaal Amsterdams Peil (: officieel peilmerk).
PvE	Programma van Eisen, goedgekeurd door bevoegd gezag en de basis van archeologisch onderzoek. Het geeft de probleemstelling en de doelen van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats aan en formuleert de daaruit af te leiden eisen aan het uit te voeren werk.

OVERZICHT VAN GEOLOGISCHE EN ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische en historische periodisering	Indeling in jaren		Geologische tijdsindeling	Pollenzones	Westland Formatie Standaardindeling	
		C14 jaren BP			kustgebied	rivieren- gebied
Nieuwe tijd	1950	0	Subatlantisch	Vb 2	Duinkerke III (800-heden)	Tiel III
Middel-euwen	Late Middel- eeuwen	1000		+ 700		
	Karolingisch Merovingisch	-1000		Vb 1	Duinkerke II (260-800)	Tiel II
Romeinse tijd	0	-2000		0		
IJzertijd				Va	Duinkerke I (500-200)	Tiel I
Bronstijd	1000	-3000	Subboreaal	900		
Neolithicum				IVb ca. 1500	Duinkerke 0 (1500-1000)	Tiel 0
	2000	-4000		IVa	Calais IV (2700-1800)	Gorkum IV
Mesolithicum	3000	-5000	Atlantisch	3000	Calais III (3300-2700)	Gorkum III
	4000	-6000			Calais II (4300-3300)	Gorkum II
	5000	-7000		III	Calais I (6000-4300)	Gorkum I
Paleolithicum	6000	-8000	Boreaal	6000		
	7000	-9000		II		
	8000	-10000	Præboreaal	I		

Bron: Toelichting bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000 blad Gorinchem West.
Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

BIJLAGE 1

Boorstaten

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiïg
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiïg
	Veen, sterk kleiïg
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

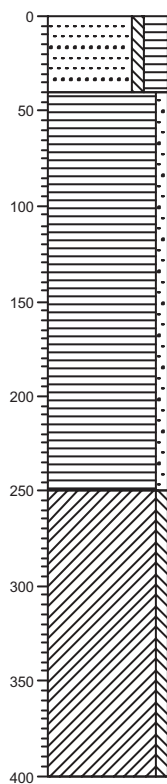
overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand

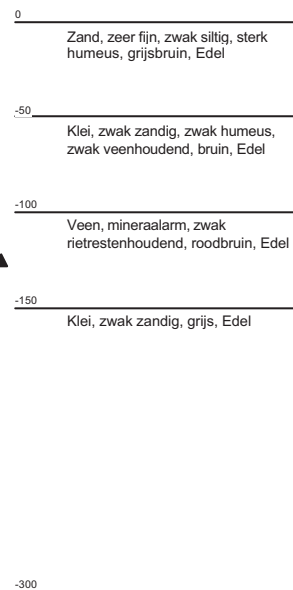
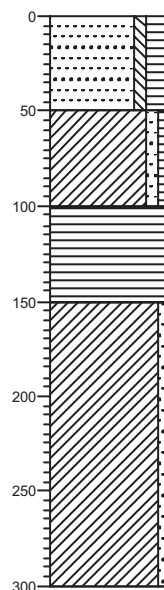
	slib
--	------

	water
--	-------

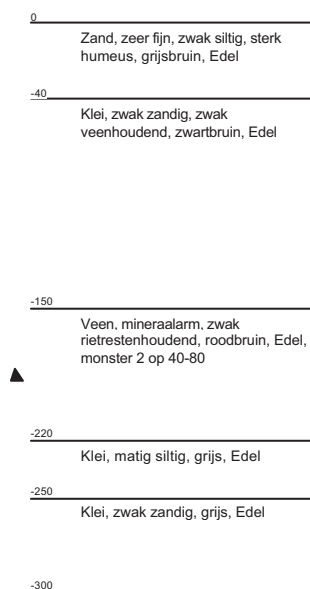
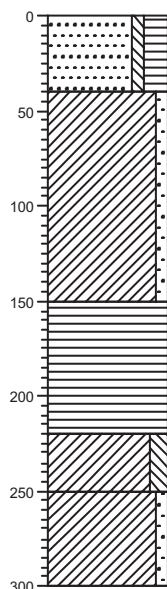
Boring: 1

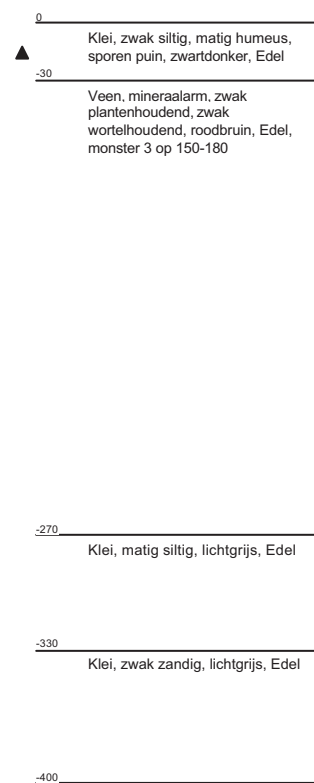
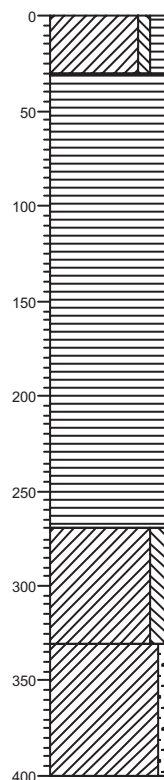
Boring: 2

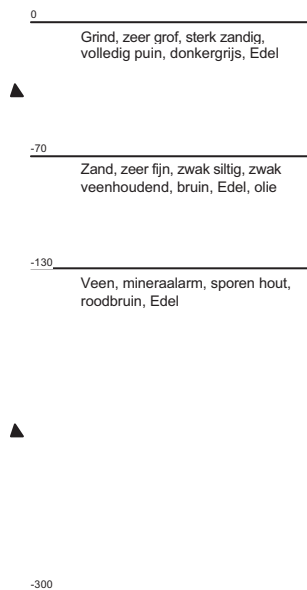
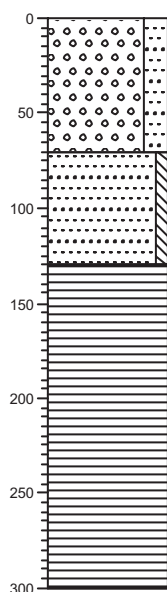
Boring: 3

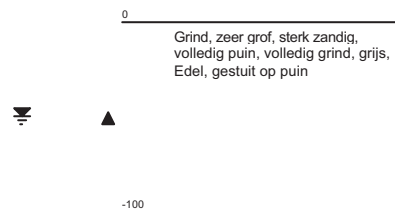
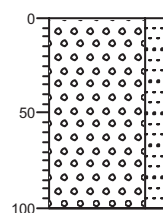
Boring: 4

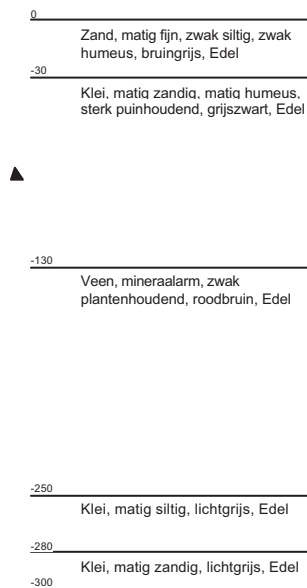
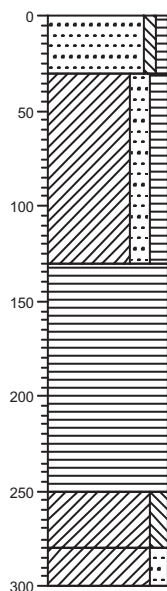
Boring: 5

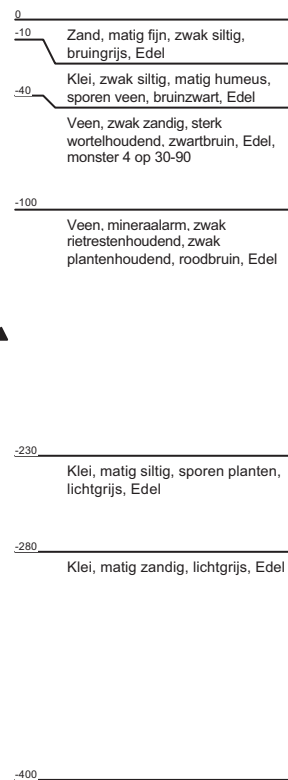
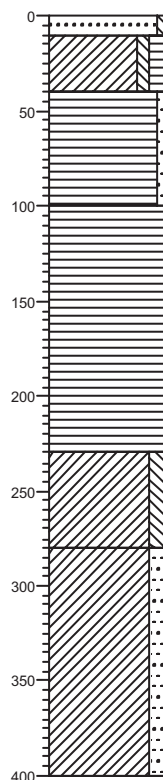
Boring: 6

Boring: 7

Boring: 8

Boring: 9

